

Dan maar ambtenaar

Nu veel bedrijven omvallen, lonkt een baan bij de overheid. De vraag is hoe lang nog

Ambtenaren op weg naar hun bureau.

Foto: Gerard van Roon / Hollandse Hoogte

Bert Koopman
Amsterdam

In het bedrijfsleven sneuvelen dagelijks vele banen. Dan maar ambtenaar worden? Volgens Tweede Kamerlid Fatma Koser Kaya (D66) zijn ambtenaren ten onrechte beter af dan 'gewone' werknemers. Ze werkt daarom aan een wetsvoorstel voor een gelijke positie op de arbeidsmarkt voor iedereen.

'Met het huidige ambtenarenrecht kunnen ambtenaren vier jaar procederen tegen ontslag', aldus de D66-website. 'Dit kost niet alleen veel geld, het is ook oneerlijk tegenover de ruim 6 miljoen Nederlandse werknemers die dit niet kunnen.'

Zijn ambtenaren echt zo veel beter af? Volgens de arbeidsrechtadvocaat Anja Hoffmans (47) is deze vraag niet met een simpel ja of nee te beantwoorden. Tegenover voordelen — solide ontslagbescherming en dito uitkeringspositie — zijn er ook nadelen. Hoffmans, werkzaam als specialist ambtenarenrecht bij Clingendael Advocaten, wijst erop dat de mogelijkheden om door te stromen in het bedrijfsleven meestal ruimer zijn en de salarissen hoger.

'In de ambtenarij is er doorgaans toch wat minder dynamiek en flexibiliteit.' Daar staan volgens Hoffmans — voorheen werkzaam bij het Haagse kantoor Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn — twee voordelen tegenover. 'De betere ontslagbescherming — met na een waarschuwing een verbetertraject — én de veel royelere uitkeringspositie'.

Hoffmans: 'In het bedrijfsleven is in tijden van neergang als snel de

conclusie dat er mensen weg moeten. Bij ministeries en lagere overheden wordt ook gesaneerd, maar daar is het risico op reorganisatieontslag geringer. De rechtspositie van ambtenaren is zekerder.'

Dat lijkt een understatement. Ambtenaren kunnen bijna overal bezwaar tegen aantekenen. Ontslagprocedures bij de overheid kunnen als gevolg daarvan niet alleen jaren in beslag nemen, maar de overheid draagt ook nog eens zelf het risico voor de WW-uitkering alsook voor de aanvullende 'bovenwettelijke uitkering'.

Ook aan de werkgeverskant zijn er voor- en nadelen. Het ontslaan van een ambtenaar kost de overheid veel geld, waarbij het venijn zit in de hoogte en de duur van de aanvullende uitkering. Natuurlijk moet ook een ondernemer over de

brug komen bij het ontslag van een werknemer. Maar hij is er financieel gezien veel eerder vanaf — en dankzij de nieuwe kantonrechtformule meestal ook nog eens goedkoper.

Een ondernemer heeft een arbeidsovereenkomst met een werknemer. Bij ontslag krijgt hij te maken met de kantonrechter of het UWV Werkbedrijf. De overheid kan als werkgever eenzijdig besluiten om een ambtenaar te ontslaan. Daarvoor is niet vooraf toestemming nodig van een externe instantie. Wel is sprake van een strenge toetsing achteraf door de bestuursrechter.

De ontslagprocedure van een overheidsdienaar — wegens niet functioneren of verstoorde verhoudingen op het werk — kan volgens advocate Hoffmans veel tijd in beslag nemen. Een tijdspanne

Op zeker spelen Ambtenarenstatus

- Een overstap van het bedrijfsleven naar de overheid heeft voor- en nadelen
- Nadelen: er is minder dynamiek en flexibiliteit dan bij bedrijven
- Voordelen: een betere ontslagbescherming en uitkeringspositie
- D66 wil het ambtenarenrecht, dat stamt uit 1929, hervormen

van drie tot vier jaar is geen uitzondering. Na een uitgebreide interne procedure volgt de gang naar de bestuursrechter.

Volgens de interne procedure

maakt het bestuursorgaan van de overheid het voornemen tot ontslag kenbaar aan de ambtenaar. Die kan vervolgens zijn eigen zienswijze geven. Daarna komt een definitief besluit tot ontslag waartegen de ambtenaar bezwaar kan maken. Na te zijn gehoord volgt weer een beslissing op zijn bezwaar.

Na deze interne procedure kan de ambtenaar naar de bestuursrechter, waar de juridische molens langzaam draaien. Daarna kan de overheidsdienaar zich verweren bij de Centrale Raad van Beroep. Deze hoogste bestuursrechter kan de hele zaak terugdraaien.

De royelere uitkeringspositie is het andere belangrijke voordeel van de ambtenarenstatus. Sinds 2001 vallen overheidsdienaren onder de Werkloosheidswet (WW). Veel overheden bieden daarnaast een aanvullende uitkering van 70% van het laatst verdiende loon. Ambtenaren met veel dienstjaren profiteren daar extra van.

Er zijn ook overeenkomsten in rechtspositie tussen ambtenaren en andere werknemers. Hoffmans wijst erop dat, net als het bedrijfsleven, ook de overheid een proeftijd-aanstelling kent die tussentijds kan worden beëindigd.

Een ambtenaar die vervolgens een vaste aanstelling bij de overheid krijgt, heeft volgens Hoffmans meer zekerheden dan een ondernemer of werknemer in het bedrijfsleven: 'En in de praktijk komt ontslag weinig voor', weet zij.

D66 wil het ambtenarenrecht snel hervormen. 'Waarom zou een ambtenaar een betere bescherming tegen ontslag krijgen dan een vrachtwagenchauffeur', vraagt parlementariër Fatma Koser Kaya zich retorisch af.

Publieke sector

'Reorganisaties duren langer'

Van onze redacteur
Amsterdam

Maarten Hillenaar (50) stapte dit jaar over van het bedrijfsleven naar de overheid. Hij werd gevraagd voor de functie van directeur Informatiseringsbeleid Rijk bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. Hij geeft daar richting aan de wijze waarop ICT bij de rijksoverheid wordt ingezet.

Juristen bestuurskundige Hillenaar was jaren werkzaam in het bedrijfsleven. Eerst als algemeen directeur bij onderdelen van ICT-

dienstverlener PinkRocade (nu KPN). Later als consultant bij Het Expertise Centrum — adviesbureau voor ICT en bestuur in de publieke sector.

De burgemeesterszoon Hillenaar ervaart niet al te veel verschillen in zijn nieuwe werkring bij de rijksoverheid. 'Door de omvang en de vereiste zorgvuldigheid duren bijvoorbeeld reorganisaties hier wat langer. Daarnaast is de nabijheid van de politiek voelbaar.' Hij kreeg eerder waardering voor zijn nieuwe baan, dan flauwe grappen over zijn nieuwe status.

Hillenaar: 'In het bedrijfsleven heb ik altijd gewerkt voor de overheid. Nu kan ik daar zelf in de keukens kijken. Het klimaat is dynamisch en positief. Ik werk voor een populatie van honderdduizend ambtenaren die geïnvolveerd zijn met de publieke zaak.'

Bij zijn overstap heeft Hillenaar zich niet verdiept in ontslagbescherming bij ambtenaren. Wel in zijn pensioen. Hij ziet zijn nieuwe functie niet als eindstation. 'Ik eindig wellicht als consultant, of misschien wel als burgemeester. Maar dat houd ik open.'

